

Vytenis Končius
Šiaulių universitetas, Lietuva

TEKSTAI IR TEKSTYNAI SVETIMOS KALBOS MOKYMO SI PROCESĖ

Santrauka. Tekstynų lingvistika gali daug kur padėti mokant ir mokantis kalbų, pvz., patikrinti daugelį nusistovėjusių tiesų ar „mitų“ apie sėkmingą svetimų kalbų išmokimą. Vienas tokių dažnai nekvestionuojamų teiginių – plačiojo skaitymo (angl. „extensive reading“) nauda sėkmingam kalbų išmokimui. Dažnai teigiama, kad tik daug skaitantis mokinys gali sukaupti adekvacias kalbų leksikos žinias (vadinamąjį leksinį minimumą), būtinas norint tinkamai funkcionuoti svetimų kalbų aplinkoje. Tekstynų analizė, atlikta remiantis konkrečiais duomenimis, gali padėti patikrinti, kiek šie teiginiai teisingi, ir tiksliau atsakyti į kalbų mokymo(si) procese išskylančius aktualius klausimus: ar tikrai platusis skaitymas adekvatus besimokančiojo poreikiams, kiek ir kokių tekstų mokinys turėtų perskaityti, norėdamas sukaupti būtiniausių leksinių kalbų atsargų, kokią įtaką turės skaitomo teksto pobūdis, pvz., naudingiau skaityti vieno ar įvairių autorių tekstus (t. y. „siaurasis“ ar „platusis“ skaitymas). Siame tyrime, analizuojant du palyginti didelės apimties 1 mln. 100 000 žodžių tekstynus (atstovaujantį vieno autoriaus kūrybai ir skirtingų autorių kūriniais), buvo bandoma išsiaiškinti, kiek šių tekstų skaitymas galėtų padėti besimokantiems įsisavinti adekvatų anglų kalbų leksikos minimumą ir ar daug jų žodyne yra palikta spragų. Tyrimas parodė, kad, norėdamas sėkmingai perimti adekvatų anglų kalbų žodyną, mokinys turi per palyginti ribotą laiką perskaityti daug angliško teksto, o tai ne visada pavyksta. Todėl padaryta išvada, kad nei „siaurasis“, nei „platusis“ skaitymas negali užtikrinti gana dažno susidūrimo su visais anglų kalbų leksiniais vienetais, būtiniais norint sėkmingai funkcionuoti anglakalbėje aplinkoje („leksiniu minimumu“). Išanalizavus tyrimo rezultatus straipsnyje aptariamos išvados ir pateikiami tolimesnių tyrimų siūlymai.

Pagrindinės sąvokos: kalbų įsisavinimas, kalbų mokymasis, tekstynų analizė, leksinis minimumas, leksinis vienetas, platusis skaitymas, siaurasis skaitymas.

Įvadas

Vienas pagrindinių tekstynų lingvistikos nuopelnų lingvodidaktikai yra duomenimis paremtas mokymas (angl. „data-driven learning“) (Johns, 1991, p. 27). Tekstynai kalbų mokymo procese padeda naudotis medžiaga, grindžiama realia kalbų vartoseną, o ne specialiai mokymo tikslais sukurtais idealizuotais pavyzdžiais, kurie dažnai būna nenatūralūs ir atitolę nuo kasdienės kalbų. Kalbų mokymą, besiremiantį realiai vartojamos kalbų pagrindu, ypač paskatino kompiuterinių kalbų duomenų bazių ir tekstynų lingvistikos plėtotė, ir ypač devintame dešimtmetyje J. Sinclairio iniciatyva pradėtas kurti pirmasis tekstynas paremtas anglų kalbų žodynas: *Collins Cobuild English Dictionary* (Sinclair, 1987). Vėliau ir kiti anglų kalbų žodynai bei gramatikos, tarp jų ir skirti mokymui, ėmė remtis tekstynais: *Longman Grammar of Spoken and*

Written English (Biber et al., 1999), *An Empirical Grammar of the English Verb System* (Mindt, 2000) ir kt.

Tekstynai gali būti naudojami ne vien tik sudarant mokymo žodynus, bet ir pačiame kalbos mokymo procese, pvz., sudarant dažnines žodžių charakteristikas ir taip atrenkant dažniausiai vartojamus pavienius žodžius bei iš kelių žodžių susidedančius leksinius vienetus (angl. „multi-word lexical items“), kuriems mokyti turėtų būti teikiama pirmenybė (Lewis, 1997, p. 20). Anglų kalbos žodyną sudaro keli šimtai tūkstančių (ar net daugiau kaip pusę milijono) pavienių žodžių ir daugiažodžių leksinių vienetų) (Crystal, 1995, p. 119). Įsisavinti tokį didžiulį žodyną, ypač esant ribotam laikui ir galimybės, mokiniams gali būti neįveikiama kliūtis. Laimė, kaip rodo tekstynais paremtos analizės, žodžių vartojimo dažnumas ir su tuo susijusi svarba tiems, kas mokosi, yra labai nevienodi. Pavyzdžiui, iš 10 mln. žodžių tekstyno analizės nustatyta, kad 2000 pačių dažniausių angliškų žodžių statistiškai „padengia“ 83 % angliškų tekstų, o toliau pagal dažnumą einantys 2000 žodžių – tik 5 %, dar retesni 2000 žodžių – tik 3 % ir t. t. (O’Keeffe ir kt., 2007, p. 32). Todėl akivaizdu, kad **pirmiausia svarbu atkreipti besimokančiųjų dėmesį į dažniausiai vartojamus žodžius.**

Viena iš nuolat kalbos mokytojams ir mokiniams iškylančių praktinių problemų yra tai, kaip atkreipti dėmesį į šiuos pagrindinius kalbos leksinius vienetus ir sukaupti adekvačias kalbos leksikos žinias, leidžiančias sėkmingai funkcionuoti svetimoms kalboms aplinkoje (vadinamąjį „leksinį minimumą“). Dažnai teigiama, kad pats efektyviausias ir mažiausiai sąmoningų pastangų reikalaujantis būdas tai padaryti yra kuo intensyvesnis skaitymas užsienio kalba, nes tik šis būdas gali garantuoti gana dažną svetimoms kalboms leksinių vienetų kartojimą ir su tuo susijusį sėkmingą jų įsiminimą. Teigiama, kad dažniausiai vartojami kalbos leksiniai vienetai yra dažniausiai ir aptinkami skaitomame tekste, todėl greičiausiai skaitančiojo įsimenami. Pavyzdžiui, M. Lewisas teigia, kad mokiniams ar studentams nėra būtina sąmoningai mokytis kiekvieno naujo žodžio reikšmės. Taip įsiminti šimtus ar net tūkstančius leksinių vienetų per ribotą laiką vargu ar iš viso įmanoma. Tiesiog užtenka daug kartų (teigiama, kad pakanka septynių) susidurti su konkrečiu žodžiu įvairiuose kontekstuose ir nors miglotai suvokti jo prasmę iš konteksto, kad pamažu ši reikšmė taptų vis aiškesnė, kol galiausiai būtų visiškai įsiminta (ne „išmokta“, o „įsisavinta“ – angl. „acquired“) ir taptų natūralia besimokančiojo žodyno dalimi: „Susidurti su žodžiu dažnai, tačiau *sąmoningai nesistengiant jo įsiminti*, yra būtina ir pakankama sąlyga jam įsisavinti. Kiekvieną kartą susidurdami su žodžiu konkrečiame kontekste ir nors iš dalies suvokdami jo prasmę, jūs suprantate jį vis aiškiau, kol galų gale visiškai integruojate šį žodį į savo aktyvų žodyną„ (Lewis, 1997, išskirta – V. K.).

Taigi, anot M. Lewiso ir daugelio kitų kalbos mokymosi tema rašančių autorių, žodyno įsisavinimo sėkmė priklauso nuo perskaityto teksto kiekio: kuo daugiau teksto besimokantysis perskaito, tuo daugiau šansų turi susidurti ne tik su dažniausiais, bet ir su rečiau vartojamais leksiniais vienetais daug kartų, taigi ir **įsiminimo tikimybė turėtų būti tiesiogiai proporcinga perskaityto teksto kiekiui.** Todėl kalbų mokymosi literatūroje dažnai aptinkamas raginimas kuo daugiau skaityti (Kondratjeva, 1974, p. 3; Lomb, 1984, p. 45; Lewis, 1997, p. 51; Krashen, 2012, p. 29). Tikima, kad taip žodynas „pats susidėlios į savo vietas“ (angl. „vocabulary will take care of itself“) (Lewis, 1997, p. 46).

Vienas didžiausių savarankiško skaitymo kaip efektyviausio kalbos įsisavinimo būdo šalininkų yra S. Krashenas. Jo mokymo modelis remiasi prielaida, kad kalbos *įsisavinimas* ir kalbos *mokymasis* yra du visiškai skirtingi procesai – skirtingi būdai, kuriais besimokantysis gali siekti įgyti svetimą kalbą žinių ir įgūdžių. *Įsisavinimas* (angl. „acquisition“) vyksta besimokančiajam gyvai kontaktuojant su ta kalba, kurios jis mokosi, vartojant ją pagal tikrąją paskirtį, t. y. pirmiausia suprasti sakytinį ar rašytinį tekstą. *Įsisavinimas* – tai savaiminis procesas, vykstantis daugiausia pasąmoningai, sutelkiant dėmesį ne į pačią kalbą ir jos formas (t. y. ne į metakalbinę analizę), o į pačią žinią, kuri ta kalba yra perduodama (angl. „concentrating on the message, not on the form“). Todėl, S. Krasheno teigimu, svarbu atrasti mokymo medžiagą, kuri besimokančiajam būtų tokia įdomi, kad jis pamirštų skaitęs ar klausęs ne gimtąją, o svetimą kalbą (angl. „compelling input“) (Krashen, 2011, p. 1). Kita vertus, kalbos *mokymasis* (angl. „learning“) vyksta sąmoningai, tai yra mokymasis *apie* kalbą: metakalbinis pačios kalbos aprašymas, pastangos suprasti jos gramatinės sistemos dėsninumus ir sąmoningai suvokti leksinių vienetų reikšmes (angl. „focus on form“). Šią savaiminio, pasąmoningo įsisavinimo ir dirbtinio, sąmoningo mokymosi dichotomijos hipotezę (angl. „acquisition – learning dichotomy hypothesis“) S. Krashenas suformulavo dar dvidešimto amžiaus aštuntame ir devintame dešimtmėčiais, gana radikaliai tvirtindamas, kad kalbą galima tik „įsisavinti“, bet ne išmokti. Kitaip tariant, sklaidi besimokančiojo kalba visada yra natūralaus jos įsisavinimo, o ne sąmoningo mokymosi rezultatas. Sąmoningas mokymasis gali suteikti tik teorinių žinių *apie* kalbą, kurias, nors ir galima ribotai panaudoti kalbos įsisavinimo procese (pvz., sąmoningai taisant padarytas klaidas ir pan. – žr. Krasheno „prižiūrėtojo“ (angl. „monitor“) hipotezę), jis neturi lemiamo vaidmens kalbai įsisavinti, kitaip tariant, mokymasis *apie* kalbą negali išmokyti *pačios kalbos*, t. y. sklandžiai kalbėti ir suprasti.

Kita su S. Krasheno kalbos įsisavinimo modeliu neatskiriama susijusi prielaida yra vadinamoji suprantamo teksto (angl. „comprehensible input“) hipotezė. Anot jos, kalbą sėkmingai įsisavinti tegalima tik vienu būdu: suprantant sakytinius ir rašytinius tekstus (angl. „input“). Daug klausantis ir skaitantis visi pagrindiniai kalbos gramatiniai modeliai (angl. „grammatical patterns“) ir leksiniai vienetai dėl dažno kartojimo įsitvirtina besimokančiojo atmintyje. Svarbu pabrėžti, kad, remiantis šia hipoteze, tam tinka ne bet kokie tekstai, o tik tie, kurie mokiniui ar studentui būtų nesunkiai **suprantami**. Geriausi tokie tekstai, kurie nėra nei per sunkūs, nei per lengvi. Jei tekstas per lengvas ir mokiniui gerai pažįstami visi jame esantys leksiniai ir gramatiniai elementai, jis leidžia tik kartoti jau žinomas žinias, tačiau nesuteikia galimybių įgyti naujų – vadinasi, ir tobulėti. Kita vertus, jei tekstas yra pernelyg sunkus, t. y. jame tiek daug nežinomų kalbos elementų, kad jis tampa beveik nesuprantamas, perimti naujus kalbos elementus pasidaro sunku, todėl toks mokymasis taip pat būna neefektyvus. Taigi, anot S. Krasheno, idealus yra tik toks tekstas, kuris iš esmės suprantamas, tačiau jame turi būti daug ir naujų, dar nežinomų elementų, kuriuos besimokantysis galėtų daugiau ar mažiau lengvai suvokti iš teksto, situacijos, neverbalinių užuominų, turimų bendrų žinių ir pan. S. Krashenas tokį tekstą įvardina „i + 1“ formule, kurioje „i“ simbolizuoja esamas žinias, o „+1“ – dar nežinomas, bet nesunkiai suvokiamus kalbos elementus. Taip, anot S. Krasheno modelio, sėkmingam kalbos įvaldymui pakanka natūralaus įsisavinimo proceso: klausyti ir skaityti nesunkiai suprantamus (pageidautina – kuo įdomesnius), tačiau vis sudėtingėjančius tekstus, suteikiančius galimybę nuolat tobulėti.

Kiek ir kokio pobūdžio tekstų besimokantysis turi perskaityti arba išklaudyti, kad, anot šio modelio, užtikrintų „adekvatų“ kalbos leksinių vienetų reprezentavimą, garantuojantį jų sėkmingą įsisavinimą, – atskiro tyrimo reikalaujantis klausimas. Šiame tyrime mes apsiribojome tik vadinamojo „siaurojo skaitymo“ (angl. „narrow reading“) metodika ir pabandėme nustatyti jos efektyvumą. Šios metodikos šalininkai (tarp jų yra ir pats S. Krashenas) teigia, kad norint užtikrinti maksimalų kalbos įsisavinimo efektyvumą besimokantiesiems naudingiau skaityti vieno autoriaus arba vienos konkrečios temos literatūrą, nes juose dažniau kartojasi tie patys leksiniai vienetai, frazės, sakinių konstrukcijos ir t. t., negu skaityti įvairių autorių ar įvairaus pobūdžio tekstus. Kaip teigia S. Krashenas: „Dauguma užsienio kalbos kursų stengiasi pateikti besimokantiesiems kuo platesnį temų spektrą, <...> mokykliniai skaitiniai dažnai įtraukia įvairių temų straipsnius <...> įvadiniai literatūros kursai taip pat dažnai pateikia tik trumpas įvairių autorių kūrinų ištraukas. Tik vėlesnėse klasėse besimokantieji pradeda nuodugniau susipažinti su, pvz., dvidešimto amžiaus grožine literatūra ar pan., ir tik labiausiai pažengę ima analizuoti vieno konkretaus autoriaus darbus. Visa tai remiasi prielaida, kad patirti kuo platesnį temų, žanrų ir stilių spektrą naudinga besimokančiojo kalbos vystymuisi. Tačiau ši prielaida gali būti visiškai klaidinga. Gali būti, kad „siaurasis“ skaitymas, apsiribojantis vienu konkrečiu autoriumi ar viena siaura tema, yra daug naudingesnis kalbai įsisavinti. Taip pat gali būti, kad kalbos mokymosi procese daug naudingiau pradėti specializuotis anksti, o ne vėlai. Tai reiškia – pradėti skaityti ne įvairių autorių, bet to paties autoriaus kūrinius arba ne įvairiomis, o ta pačia, besimokantįjį dominančia tema“ (Krashen, 2004, p. 1, išskirta – V. K.).

Besimokantiesiems kalbų šia tema gali kilti daug praktinių klausimų: ar „siaurasis“ skaitymas tikrai naudingesnis nei „platusis“, ar jis adekvačiai reprezentuoja kalbos leksinį minimumą ir ar nepalieka daug leksinių spragų, galų gale ar šiuo atžvilgiu iš viso egzistuoja didelis skirtumas tarp „siaurojo“ ir „plačiojo“ skaitymo? Visi šie klausimai besimokančiajam kalbos nėra tik teoriniai žodžių dažnio tyrinėjimai, o turi gyvybiškai svarbią praktinę vertę: kalbai įsisavinti skirtas laikas yra ribotas, galimų perskaityti knygų skaičius taip pat nėra begalinis ir t. t. Tekstynų analizė leidžia atsakyti į šiuos klausimus, t. y. palyginti, kiek šie du skaitymo tipai padeda besimokantiesiems įsisavinti anglų kalbos leksikos pagrindus ir kiek palieka žodyno spragų. Žinoma, šis tyrimas dėl ribotos apimties negali būti laikomas išsamiu, tačiau tikimasi, kad, pasitelkus tekstynų analizę, galima atskleisti bendras tendencijas, suteikiančias naudingų praktinių įžvalgų besimokantiems kalbų.

Tyrimo eiga ir rezultatai

Atliekant tyrimą buvo parinkti du tekstynai, kiekvienas susidedantis iš maždaug 1 mln. 100 tūkst. žodžių. Siaurajam skaitymui atstovauja septyni J. K. Rowling romanai. Tokį pasirinkimą motyvavo tai, kad J. K. Rowling Hario Poterio romanų serija yra gana didelės apimties (7 palyginti nemažos knygos), ji populiarė tarp mokyklinio amžiaus vaikų (dažnai teigiama, kad rašytoja savo romanais vėl sugrąžino jaunosios kartos aistrą skaityti), todėl, anot S. Krasheno kalbos įsisavinimo modelio, ji galėtų suteikti besimokantiesiems įdomų turinį (minėtą „compelling input“), taip pat būti sėkmingai naudojama kaip siaurojo skaitymo medžiaga, anot šio metodo šalininkų, efektyviausiai

padedanti įsisavinti anglų kalbos leksinį minimumą. Palyginimui parinktas alternatyvus beveik tokios pat apimties „kontrolinis“ tekstynas, susidedantis iš įvairių žanrų aštuonių skirtingų autorių kūrinių (4 britų ir 4 amerikiečių): E. Hemingway'aus *For Whom the Bell Tolls*; D. Brown *Angels and Demons*; W. Golding *Lord of the Flies*; E. Gilbert *Eat Pray Love*; I. Murdoch *The Sea The Sea*; S. King *Nightmares and Dreamscapes (Collection of short stories)*; J. Wyndham *The Day of the Triffids* ir C. S. Lewis *The Lion, The Witch and the Wardrobe*.

Tyrinėjant abu šiuos tekstynus buvo bandoma nustatyti, kiek šių kūrinių skaitymas suteiktų besimokantiems galimybę kartoti dažniausiai pasitaikančius anglų kalbos leksinius vienetus ir kiek jų žodyne liktų leksinių spragų, t. y. kiek didelio dažnumo leksinių vienetų juose yra praleista. Tyrimo „etalonu“ paimtos penkios Collinso Cobuildo *Bank of English* tekstyno pagrindu sudarytos anglų kalbos mokomajame žodyne išskirtos žodžių „dažninės juostos“ (angl. „frequency bands“). Prie pačių dažniausių žodžių (t. y. pažymėtų penkiomis „žvaigždutėmis“) priskiriami 679 žodžiai, į antrąją dažnumo juostą (keturių „žvaigždutė“) įeina 1041 žodis, į trečiąją (trijų „žvaigždutė“) – 1437 ir t. t. Į dviejų ir vienos „žvaigždutės“ dažnines juostas įeina dar daugiau žodžių. Dėl ribotos šio tyrimo apimties ir galimybių nebuvo įmanoma iširti visų šiose zonose pateiktų žodžių vartojimo dažnumo minėtuose dviejuose tekstynuose, tad apsiribota tik po 100 atsitiktinai parinktų žodžių „mėginių“ iš kiekvienos dažninės zonos. Tyrime suskaičiuota, kiek kartų tekstynuose pavartota ne tik pradinė, bet ir kitos konkretaus žodžio formos (pvz., ne tik žodis „believe“, bet ir „believes“, „believed“, „believing“). Tekstynų tyrimui naudota „AntConc3.2.2.1w“ programinė įranga.

Potencialus šio tyrimo **trūkumas** galėjo būti tas, kad jame nebuvo įmanoma atsižvelgti į platesnius daugiažodžius leksinius vienetus (fiksiotus žodžių junginius – angl. „fixed expressions“, frazinius veiksmažodžius – angl. „phrasal verbs“, dažnas kolokacijos – angl. „frequent collocations“ ir kt.), o tai ypač aktualu dažniausių žodžių juostoje, kur daugelis žodžių ne tik dažnai sudaro daug įvairių junginių, bet taip pat be savo pradinių reikšmių įgyja daugybę naujų junginiuose su kitais žodžiais (pvz., didžiausio dažnumo angliški žodžiai „to set“, „to get“, „to do“ ir pan. įgyja visai kitokių reikšmių tokiuose leksiniuose vienetuose kaip „to set free“ – „išlaisvinti“, „to set off“ – „išvykti, iškeliauti“, „to do in“ – „nužudyti, užmušti“, „that will do!“ – „gana!, liaukis!“ ir t. t.). Šios problemos bandyta išvengti stengiantis tyrimo „mėginiams“ atrinkti konkretesnius žodžius, turinčius kuo tikslesnę, apibrėžtesnę prasmę, tačiau visiškai išvengti daugiaprasmių žodžių nepavyko (net, pvz., atrodytų visiškai konkretus angliškas žodis „dog“, be įprastinės reikšmės „šuo“, turi ir reikšmę „sekioti, persekioti“, tai buvo pastebėta tiriant šio žodžio vartojimo pavyzdžius tekstynuose). Geriausiu atveju būtų reikėję išskirti kiekvieno Collinso Cobuildo žodyno dažnumo juostose nurodyto žodžio atskiras reikšmes, jų vartojimo dažnumą šiame tekстыne ir tik tada lyginti jų vartojimo dažnumą J. K. Rowling ir alternatyviuose įvairių autorių tekstynuose. Deja, tokios galimybės šiame tyrime nebuvo, tad rezultatai gali būti ne visai tikslūs. Nepaisant to, galima teigti, kad net ir šiomis netobulomis sąlygomis pavyko atspindėti bendras žodžių vartojimo dažnumo tendencijas (žr. priedus ir 1 pav.).

I, II, III, IV ir V prieduose pateikiami tyrimo rezultatai. Lentelėse pateikiami kiekvienai iš penkių Collinso Cobuildo žodyno dažninių juostų atstovaujantis 100 žodžių „mėginys“, įvairios konkretaus žodžio formos, pateiktos šalia pradinės formos šiame žodyne, ir visų formų pavartojimų skaičius dviejuose (J. K. Rowling ir įvairių autorių) tekstynuose. Iš prieduose pateiktų lentelių matyti, kad visose penkiose

žodyno „dažnumo juostose“ žodžiai pavartoti labai nevienodą skaičių kartų. Net ir pačių dažniausių žodžių („penkių žvaigždučių“) grupei priklausantys žodžiai vartoti labai nevienodai: nuo 0 („drugs“, „economic“) iki 1878 („again“) ar 1341 („before“) karto J. K. Rowling tekstyne ir nuo 1 („central“) iki 1678 („again“) kartų kontroliniame įvairių autorių tekstyne. Panašiai ir mažiausio dažnumo („vienos žvaigždutės“) žodžių grupėje esantys žodžiai pavartoti labai netolygiai: J. K. Rowling tekstyne net 45 % „vienos žvaigždutės“ žodžių nepavartoti nė karto, o kiti pavartoti net po 82 („armchair“) ar 50 („beak“) kartų. Daugiau detalių – 1 lentelėje.

1 lentelė

Žodžių vartojimo dažnumo palyginimo rezultatai

	Kiek žodžių pavartota (%)	Po kiek kartų vidutiniškai pavartoti žodžiai	Kiek žodžių pavartota mažiau nei po 10 kartų (%)	Kiek žodžių pavartota tik po 1 kartą (%)
„Penkių žvaigždučių“ grupėje J. K. Rowling tekstyne	98 %	273	8 %	1 %
„Penkių žvaigždučių“ grupėje įvairių autorių tekstyne	100 %	340	4 %	0 %
„Keturių žvaigždučių“ grupėje J. K. Rowling tekstyne	92 %	99	14 %	4 %
„Keturių žvaigždučių“ grupėje įvairių autorių tekstyne	100 %	107	9 %	0 %
„Trijų žvaigždučių“ grupėje J. K. Rowling tekstyne	92 %	43	23 %	5 %
„Trijų žvaigždučių“ grupėje įvairių autorių tekstyne	99 %	43	23 %	1 %
„Dviejų žvaigždučių“ grupėje J. K. Rowling tekstyne	81 %	16	46 %	8 %
„Dviejų žvaigždučių“ grupėje įvairių autorių tekstyne	98 %	19	48 %	5 %
„Vienos žvaigždutės“ grupėje J. K. Rowling tekstyne	65 %	7,5	42 %	16 %
„Vienos žvaigždutės“ grupėje įvairių autorių tekstyne	89 %	7	69 %	15 %

Išvados ir tolesnių tyrimų gairės

Nors tyrinėtų tekstynų apimtis didelė (kiekvieną sudaro daugiau kaip milijonas žodžių – besimokantiesiems anglų kalbos tai yra tikrai didelės apimties skaitymo medžiaga, kelios storos ar net keliolika plonesnių knygų), analizės rezultatai leidžia teigti, kad net ir perskaičius tiek daug angliško teksto ir geriausiu atveju įsiminus visus dažniau jame vartojamus leksinius vienetus, besimokančiojo žodyne dar gali likti labai daug spragų, nes daugelis svarbių ir dažnai vartojamų žodžių tekstuose pasitaiko retai arba apskritai nepasitaiko. Nors siaurojo skaitymo metodika, kaip tvirtina S. Krashenas, galbūt ir padeda dažniau kartoti ir dėl to greičiau įsiminti dažnai pasikartojančius kalbos vienetus (dažnas autoriaus mėgstamas frazės, žodžius, gramatinės konstrukcijas ir t. t.) to paties autoriaus tekstuose, neišvengiamai palieka ir daug mokymosi spragų – su daugeliu gana dažnų ir svarbių žodžių besimokantysis arba visai nesusiduria, arba susiduria labai retai. Kita vertus, tyrimas parodė, kad net platusis skaitymas sėkmės negarantuoja, nes spragų lieka net ir įvairių autorių tekstuose, nors mišrusis tekstynas yra šiek tiek reprezentatyvesnis: nepavartotų arba retai pavartotų žodžių rasta šiek tiek mažiau, lyginant su vieno autoriaus tekstynu. Tačiau šio tyrimo rezultatai leidžia daryti išvadą, kad tiek siaurasis, tiek platusis skaitymai nėra gana adekvatūs kalbos leksinio minimumo dažnam kartojimui ir sėkmingam jo įsisavinimui.

Kita vertus, reikia atsižvelgti ir į tai, kad tyrime buvo analizuojami tik grožinės literatūros tekstai. Neatmetama galimybė, kad į kontrolinį tekstyną įtraukus kitų funkcinių stilių (akademinių, publicistinių, šnekamojo ir pan.) tekstus jo reprezentatyvumas padidėtų. Tačiau taip pat tikėtina, kad net ir tokiaame tekstyne gali likti gana daug leksikos spragų.

Be abejo, sunku nesutikti su S. Krashenu ir kitais autoriais, teigiančiais, kad intensyvus skaitymas naudingas ir būtinas sėkmingam kalbos įsisavinimui ir rekomenduotinas visiems besimokantiems kalbą ir norintiems plėsti bei tobulinti kalbos žinias ir įgūdžius. Tačiau nereikia pamiršti dar vieno svarbaus dalyko, kad grožinės (ir kitokios autentiškos) literatūros tekstai nebuvo kuriami specialiai anglų kalbos mokymo tikslais, juose nebuvo siekiama adekvačiai ir proporcingai atspindėti visų anglų kalbos leksinių vienetų dažnumo, todėl ir besimokančiojo įsisavinti leksiniai vienetai ir likusios leksinės spragos, perskaičius net ir didelės apimties tekstų rinkinį, yra „laimės dalykas“: tikėtina, kad besimokantysis įsisavins dažniau juose pasitaikančius leksinius vienetus, tačiau rečiau pasitaikantys taip ir liks neperimti. Žinoma, galima daryti prielaidą, kad kuo didesnis ir įvairesnis tekstų rinkinys, tuo jis reprezentatyvesnis, tad ir suteikiantis geresnes sąlygas įsisavinti anglų kalbos leksinį minimumą. Tačiau šis tyrimas parodė, kad net ir palyginti didelės apimties perskaityto teksto gali nepakakti norint užtikrinti pakankamai dažną leksinių vienetų kartojimą, taigi negalima vienareikšmiškai teigti, kad gaunant gana daug kalbinės medžiagos („input“) žodynas „pats susidėlios į savo vietas“. Nors teoriškai tai ir įmanoma, egzistuoja ir daug praktinių apribojimų: kad būtų susidurta su visais pagrindiniais anglų kalbos leksiniais vienetais gana daug kartų ir būtų galima juos sėkmingai įsisavinti, reikia perskaityti labai daug tekstų (daug didesnės apimties negu tyrinėtuose tekstynuose), be to, tai būtina padaryti per trumpą laiką, kad seniau aptikti ir rečiau vartojami žodžiai neužsimirštų. Tokia mintis neatrodo itin realistiška, ypač šiuolaikiniame televizijos ir kompiuterių amžiuje, kai, nepaisant minėtų kalbų apie „skaitymo renesansą“, apskritai skaitoma vis mažiau

(ypač mokyklinio amžiaus vaikų). Be to, mokyklose anglų kalbos mokymui skirtas laikas dažnai yra ribotas. Todėl, atsižvelgdamas į visa tai, M. Lewisas pastebi: „Taigi žodynas **nesusidėlios** į savo vietas savaime. Tam, kad moksleiviai per ribotą laiką, skirtą kalbai mokytis, galėtų įsisavinti prioritetinę leksiką (angl. „high priority lexis“), ji turi būti sąmoningai atrinkta ir įtraukta į mokymosi medžiagą. Jei to nebus padaryta, moksleiviai gali nė karto nesusidurti su daugeliu svarbių leksinių vienetų ir užbaigti savo anglų kalbos kursą su didelėmis žinių spragomis“ (Lewis, 1997, p. 46).

Tekstynų lingvistika gali padėti sąmoningai atrinkti ir įtraukti į mokymosi medžiagą dažnumo požiūriu adekvačią leksiką. Taip pat gali būti analizuojami ir atrenkami dažniausiai vartojami leksiniai vienetai (t. y. ne vien žodžiai, bet ir daugiažodžiai leksiniai junginiai), vartojami anglų kalboje apskritai, taip pat konkrečiuose jos funkcinuose stiliuose (šnekamajame, publicistiniame, akademiname ir pan.), geografinuose anglų kalbos variantuose, dialektuose ir siaurose specializuotose srityse. Siaurajam skaitymui tai taip pat padėtų, nes skaitytojai, studijuojantys vieno autoriaus ar vienos siauros temos tekstus (tai ypač aktualu mokantis specialybės anglų kalbos), galėtų lengviau atkreipti dėmesį į dažnai ten pasitaikančius leksinius vienetus, žodžių junginius, gramatines konstrukcijas ir pan. ir juos įsidėmėję greičiau ir sėkmingiau suprastų studijuojamus tekstus. Kai stinga laiko, tai būtų tarytum greitesnis būdas („shortcut“) į specialybės kalbos įsisavinimą, aplenkiant ne taip reikalingą, bet daug laiko užimantį bendrinės anglų kalbos studijavimą. Vienas pagrindinių Collinso Cobuildo žodyne pateikiamų „dažninių juostų“ trūkumų yra tai, kad nustatant žodžių dažnius nėra tiksliai apibrėžiama žodžio reikšmė: nurodomos tik pradinės žodžių formos, be to, dažnai tas pats dažnumo indeksu pažymėtas žodis apima kelias visiškai skirtingas reikšmes (pvz., minėto žodžio „dog“), kurių vartojimų dažnumai, be abejo, skiriasi. Todėl tikrai efektyvus tekstynų žodžių dažnius matuojantis „etalonas“ turėtų daug tiksliau apibrėžti, kokių konkrečių žodžio reikšmių vartojimo dažnumą jis žymi. Deja, šio žodyno žodžių dažnumo indekse kol kas tokios informacijos nėra. Be to, leksikos samprata turėtų būti praplėsta: tekstynuose gali būti analizuojamas ne tik atskirų žodžių, bet taip pat ir įvairių daugiažodžių leksinių vienetų dažnumas. Visose šiose srityse tekstynų lingvistika galėtų gerokai palengvinti kalbos mokymosi procesą.

Literatūra

- Crystal, D. (1995). *Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press.
- Johns, T. (1991). From printout to handout: grammar and vocabulary teaching in the context of data-driven learning. T. Johns & P. King (Eds.). *Classroom Concordancing. English Language Research Journal*.
- Kondratjeva, V. (1971). *Kaip tapti poliglota*. Vilnius: Mintis.
- Krashen, S. (2004). The Case for Narrow Reading. *Language Magazine* 3(5). Prieiga per internetą: <http://www.sdkrashen.com/content/articles/narrow.pdf>.
- Krashen, S. (2011). *The Compelling (not just interesting) Input Hypothesis. The English Connection (KOTESOL) in press*. Prieiga per internetą: http://www.sdkrashen.com/content/articles/the_compelling_input_hypothesis.pdf.
- Krashen, S. (2012). Reading and vocabulary acquisition. *Iranian Journal of Language Teaching research* 1(1). Prieiga per internetą: http://www.sdkrashen.com/content/articles/reading_and_vocab_acq.pdf.

- Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach. The State of ELT and a Way Forward*. Language Teaching Publications.
- Lewis, M. (1997). *Implementing the Lexical Approach. Putting Theory into Practice*. Language Teaching Publications.
- Lomb, K. (1984). *Kaip aš mokausi kalbą*. Vilnius: Mokslas.
- O'Keeffe, A., McCarthy, M., Carter, R. (2007). *From Corpus to Classroom*. Cambridge: CUP.

Vytenis Končius

Šiauliai University, Lithuania; koncius@gmail.com

TEXTS AND CORPORA IN THE PROCESS OF SECOND LANGUAGE ACQUISITION

Summary. Corpus linguistics can help in the process of second language acquisition, for example, by examining a number of well-established claims or "myths" about second language teaching and learning. One of these claims, which is rarely examined, is the supposed benefit of extensive reading to the successful acquisition of the vocabulary (Krashen et al). This claim states that a language learner can accumulate sufficient lexical knowledge of a second language only by exposing oneself to sufficient input by extensive reading. Corpus analysis can help answer the vital questions which often arise to language teachers and learners, such as the following: is extensive reading really adequate and sufficient to accumulate the most important lexical items of a second language? What impact will reading of various types of texts have? Is it better to read texts written by the same or by various authors (i.e., "broad" or "narrow" reading)? The study of two relatively large corpora (1 100 000 words each) attempted to compare how the reading of texts can help learners master the English language vocabulary and how many gaps would be left in their vocabulary knowledge. The study found that in order to successfully acquire the adequate range of English vocabulary, the learner must receive enormous amounts of input, which is often not very feasible. Thus, neither the "broad" nor "narrow" reading are found to be adequate for the sufficiently frequent encounter with all most important English lexical items necessary for a learner to successfully function in an English language environment (so-called "lexical minimum"). After analysing the study results, further suggestions and research guidelines are discussed.

Keywords: language acquisition, language learning, corpus analysis, lexical minimum, lexical item, "narrow reading", "broad reading".

„Penkių žvaigždučių“ (paties didžiausio dažnumo) žodžiai ir jų vartojimas dviejuose tekstuose:

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rasyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
1.	able	abler, abliest	396+0+0=396	248+0+0=248
2.	act	acts, acting, acted	77+5+44+27=153	107+15+37+13=172
3.	action	actions	35+7=42	49+10=59
4.	actually		143	291
5.	after		1185	1332
6.	again		1878	1678
7.	against		656	739
8.	ago		221	236
9.	accept	accepts, accepting, accepted	41+3+9+17=70	60+2+9+46=117
10.	according to		42	35
11.	agree	agrees, agreeing, agreed	38+6+6+76=126	45+3+4+98=150
12.	air	airs, airing, aired	539+0+1+0=540	421+1+0+2=424
13.	allow	allows, allowing, allowed	44+0+19+136=199	36+7+21+81=145
14.	almost		397	790
15.	already		484	436
16.	also		223	569
17.	although		95	294
18.	always		414	876
19.	among		74	175
20.	announce	announces, announcing, announced	5+1+8+26=40	8+2+2+37=49
21.	another		715	807
22.	answer	answers, answering, answered	250+20+21+58=349	202+37+12+83=334
23.	anything		734	558
24.	appear	appears, appearing, appeared	52+14+303=369	44+32+13+137=226
25.	area	areas	29+1=30	89+18=107
26.	army	armies	33	87+7=94
27.	perhaps		292	666
28.	attack	attacks, attacked, attacking	129+30+115+32=306	116+10+17+6=149
29.	authority	authorities	23+4=27	27+11=38
30.	available		5	18
31.	because		893	1124
32.	before		1465	1341
33.	behind		1148	699
34.	believe	believes, believed, believing	343+21+74+17=455	550+11+125+18=704
35.	between		451	508
36.	big	Bigger, biggest	182+27+16=225	586+40+28=654
37.	blue	Bluer, bluest	174	288+1=289
38.	body	bodies	276+46=322	367+58=425
39.	both		601	610
40.	boy	boys	557+145=702	428+247=675
41.	brother	brothers	139+59=198	118+68=186
42.	night	nights	582+13=595	760+51=811
43.	building	buildings	44+9=53	164+45=209
44.	buy	Bought, buys, buying	61+63+2+19=145	94+65+1+12=172
45.	campaign	Campaigns, campaigning, campaigned	7+0+2+1=10	8+1+0+0=9
46.	car	cars	162+31=193	332+63=395
47.	woman	women	191+21=212	716+236=952
48.	central		1	38
49.	centre	Centres, centring, centred, center, centers, centered	1+0+0+58+1=60	13+1+0+3+175+1+8=201
50.	century	centuries	18+27=45	50+43=93
51.	change	Changes, changing, changed	123+12+46+106=287	369+34+30+153=586
52.	child	children	46+73=119	537+248=785

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rasyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
53.	city	cities	6+1=7	369+16=385
54.	colour	Color, colours, colors, colouring, coloured, coloring, colored	84+18+1+66=169	46+123+5+18+0+11+1+34=238
55.	committee	committees	25	8+0=8
56.	community	communities	30+2=32	32+3=35
57.	company	companies	61	90+11=101
58.	continue	Continues, continuing, continued	63+4+36+253=356	46+13+15+110=184
59.	control	Controls, controlling, controlled	111+0+5+16=132	118+10+4+12=144
60.	council	councils	5	7+1=8
61.	country	countries	56+2=58	207+28=235
62.	create	Creates, creating, created	10+3+5+11=29	40+5+14+67=126
63.	current	currents	9	26+5=31
64.	daughter	daughters	45+3=48	71+11=82
65.	day	days	470+232=702	902+366=1268
66.	decide	Decides, deciding, decided	61+3+14+130=208	85+8+1+3+261=367
67.	decision	decisions	40+6=46	57+21=78
68.	demand	Demands, demanding, demanded	6+1+8+69=84	16+8+9+65=98
69.	describe	Describes, describing, described	9+0+6+17=32	47+5+9+30=91
70.	development	developments	1+3=4	10+5=15
71.	north		30	60
72.	different		165	255
73.	difficult		147	123
74.	director	directors	2	68+8=76
75.	leader	leaders	12+3=15	52+10=62

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rasyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
76.	suggest	Suggests, suggesting, suggested	40+4+13+74=131	33+12+12+60=117
77.	door	doors	1319+212=1531	893+98=991
78.	drug	Drugs, drugging, drugged	0	24+24+0+3=51
79.	during		160	225
80.	each		561	684
81.	early	Earlier, earliest	99+41+1=141	175+96+10=281
82.	east		7	50
83.	easy	Easier, easiest	100+42+2=144	167+64+6=237
84.	economic		0	9
85.	education		15	20
86.	effort	efforts	75+22=97	78+19=97
87.	grey		40	59
88.	health		18	81
89.	laugh	Laughs, laughing, laughed	165+9+146+154=474	127+10+124+197=458
90.	either		252	476
91.	eleven		74	50
92.	enough		513	644
93.	event	events	12+22=34	33+28=61
94.	everything		383	429
95.	experience	Experiences, experiencing, experienced	26+5+5+23=59	103+15+8+37=163
96.	family	families	276+51=327	190+27=117
97.	father	Fathers, fathering, fathered	401+12+0+0=413	498+14+4=516
98.	few	Fewer, fewest	685+15+0=700	533+9+1=543
99.	fight	fights	58+41=99	54+14=68
100.	food	foods	122+0=122	171+2=173

„Keturių žvaigždžių“ (antrosios „dažnumo juostos“) žodžiai ir jų vartojimas dviejuose tekstuose:

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
1.	above		227	315
2.	absolutely		40	98
3.	active		4	17
4.	admit	Admits, admitting, admitted	53+3+7+25=88	94+5+10+35=144
5.	adult	adults	11+6=17	11+6=17
6.	advantage	advantages	25+0=25	26+5=31
7.	afternoon	afternoons	111+4=115	151+12=163
8.	aircraft		0	6
9.	All right		413	403
10.	alone		311	330
11.	animal	animals	28+22=50	72+39=111
12.	annual		2	3
13.	anyone		413	216
14.	anyway		267	235
15.	apparently		174	114
16.	apply	Applies, applied, applying	7+0+13+2=22	10+9+1+2=22
17.	April		7	10
18.	argument	arguments	36+7=43	38+9=47
19.	armed		19	26
20.	assess	Assesses, assessing, assessed	0	4+0+3+3=10
21.	asset	assets	1+0=1	5+15=20
22.	attention	attentions	129+1=130	110+2=112
23.	aunt	aunts	343+1=344	77+0=77
24.	average	Averaging, averages, averaged	8+1=9	7+0+2+0=9
25.	aware		79	100

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
26.	ban	Banned, bans, banning	12+24+4=40	1+3+0+15=19
27.	beautiful		48	212
28.	behaviour	behavior	43	3+12=15
29.	below		181	268
30.	beyond		142	233
31.	bird	birds	53+34=87	60+38=98
32.	blood		309	220
33.	boat	boats	41+10=51	43+12=55
34.	born		86	94
35.	bottom	Bottoms, bottoming, bottomed	124+4+3=131	98+3=101
36.	brain	brains	103+47=150	74+15=89
37.	bridge	Bridges, bridging, bridged	16+1=17	343+15+0+2=360
38.	burn	Burns, burning, burned, burnt	37+10+85+67+10=209	36+12+61+57+17=183
39.	cancer	cancers	0	25+0=25
40.	career	careers	23+10=33	33+4=37
41.	cash	Cashes, cashing, cashed	0	18+0+2+0=20
42.	certain		82	140
43.	certainly		141	243
44.	chairman	chairmen	0	4+0=4
45.	cheap	Cheaper, cheapest	5+1+1=7	23+8+1=32
46.	choose	Chooses, choosing, chose, chosen	33+8+13+43+75=172	35+0+12+26+34=107
47.	church	churches	21+1=22	366+48=414
48.	clothes		77	99

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BRE - A1MĖ)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
49.	complain	Complains, complaining, complained	24+1+18+10=53	5+1+10+9=25
50.	complex	complexes	16+0=16	39+0=39
51.	confidence		25	54
52.	confirm	Confirms, confirming, confirmed	7+2+15=24	15+1+5+25=46
53.	conservative		0	9
54.	cousin	cousins	45+7=52	80+6=86
55.	crime	crimes	19+8=27	29+4=33
56.	crisis	crises	2	38+2=40
57.	critical		3	18
58.	crowd	Crowds, crowding, crowded	294+13+54=361	104+6+8+30=148
59.	daily		136	24
60.	dangerous		173	108
61.	dead		381	459
62.	debt	debts	4+1=5	6+3=9
63.	deep	Deeper, deepest	245+59+22=326	283+58+13=354
64.	threat	threats	14+5=19	19+8=27
65.	despite		35	47
66.	difference	differences	58+5=63	75+9=84
67.	disease	diseases	1+0=1	20+5=25
68.	usually		114	96
69.	domestic		1	2
70.	eastern		0	25
71.	effective		10	9
72.	emergency	emergencies	5+1=6	23+0=23
73.	entire		32	114
74.	equal	Equals, equalling, equalled	21+4=25	22+1+0+0=23
75.	especially		26	94

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BRE - A1MĖ)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
76.	estate	estates	0	15+3=18
77.	eventually		12	46
78.	everybody		108	90
79.	everyone		447	268
80.	excellent		115	30
81.	except		201	243
82.	expensive		8	32
83.	extremely		124	54
84.	famous		86	87
85.	fast	Faster, fastest	247+41+5=293	210+60+4=274
86.	slightly		430	124
87.	fee	fees	3+0=3	7+3=10
88.	finally		235	214
89.	whatever		141	212
90.	freedom	freedoms	17+1=18	34+0=34
91.	fully		58	51
92.	generally		18	29
93.	guy	guys	1+0=1	171+63=234
94.	happy	Happier, happiest	197+35+7=239	260+10+6=276
95.	hardly		164	100
96.	hostage	hostages	9+9=18	9+0=9
97.	immediately		126	131
98.	impossible		76	166
99.	increasingly		16	14
100.	instead		213	216

„Trijų žvaigždučių“ (trečiosios „dažnumo juostos“) žodžiai ir jų vartojimas dviejuose tekstuose:

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius autorių tekстыne
1.	abroad		13	7
2.	acceptable		8	5
3.	accident	accidents	40+20=60	51+5=56
4.	accurate		9	24
5.	adequate		1	4
6.	advanced		55	34
7.	afraid		126	201
8.	alive		140	115
9.	alongside		34	12
10.	altogether		10	21
11.	angry	Angrier, angriest	186+13+0=199	95+1+0=96
12.	anniversary		0	2
13.	anxiety	anxieties	14+0=14	38+1=39
14.	assistance		11	6
15.	attractive		5	26
16.	awful		42	135
17.	barely		181	77
18.	basically		3	10
19.	beginning	beginnings	19+3=22	143+4=147
20.	beneath		228	220
21.	birth	births	10+0=10	22+2=24
22.	boost	Boosts, boosting, boosted	2+0+1+0=3	2+0+0+2=4
23.	borrow	Borrows, borrowing, borrowed	26+0+3+23=52	7+0+0+6=13
24.	brilliant		81	67
25.	burst	Bursts, bursting	214+7+30=251	77+4+12=93
26.	capable		16	31
27.	casualty	casualties	0+3=3	1+3=4
28.	cat	cats	120+19=139	8+13=94
29.	cautious		2	11
30.	ceasefire	ceasefires	0	0
31.	circumstance	circumstances	2+23=25	5+48=53
32.	Civil war		0	11
33.	comfortable		31	42
34.	comparison	comparisons	4+0=4	11+1=12
35.	complaint	complaints	4+6=10	3+3=6
36.	conclusion	conclusions	15+3=18	19+5=24
37.	conscious		21	39
38.	consistent		0	1
39.	contemporary	contemporaries	0	2+2=4
40.	controversial		2	3
41.	convince	Convinces, convincing, convinced	18+0+9+59=86	20+0+7+32=59
42.	courage		24	24
43.	crazy		10	168
44.	creative		0	11
45.	criticize	Criticizes, criticizing, criticized	9+0+5+2=16	2+0+2+1=5
46.	crucial		14	10
47.	curious		54	56
48.	deadline	deadlines	1+0=1	7+0=7
49.	definitely		100	40
50.	desperate		63	53

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
51.	device	devices	4+1=5	30+7=37
52.	dirty	Dirtier, dirtiest	63+2+2=67	94+1+1=96
53.	disaster	disasters	3+1=4	29+0=29
54.	discovery	discoveries	7+5=12	15+6=21
55.	divorce	Divorces, divorcing, divorced	1+0+0+0=1	69+1+1+15=86
56.	eager		31	22
57.	embassy	embassies	0	3+1=4
58.	emotion	emotions	19+8=27	65+40=105
59.	enormous		190	54
60.	enthusiasm		20	7
61.	entirely		56	108
62.	essentially		1	14
63.	everywhere		76	65
64.	exactly		273	242
65.	exciting		19	11
66.	expectation	expectations	2+12=14	5+1=6
67.	explanation	explanations	32+6=38	39+13=52
68.	extraordinary		44	27
69.	extreme	extremes	11+0=11	28+1=29
70.	fairly		25	59
71.	faith	faiths	7+0=7	103+2=105
72.	false		27	34
73.	familiar		88	99
74.	fate	fates	15+2=17	33+6=39
75.	fierce	Fiercer, fiercest	25+3+1=29	26+0+0=26
76.	fixed		106	44
77.	flexible		5	4
78.	flood	Floods, flooding, flooded	9+2+21+18=50	15+4+6+6=31
79.	foreigner	foreigners	1+3=4	14+8=22

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
80.	fraud	frauds	7+0=7	4+0=4
81.	gap	gaps	40+8=48	22+2=24
82.	generous		11	28
83.	golden		226	67
84.	guilty	Guiltier, guiltiest	44+0+0=44	25+0+0=25
85.	headline	Headlines, headlined	19+2+1=22	7+12+0=19
86.	healthy	Healthier, healthiest	14+1+0=15	28+5+0=33
87.	height	heights	36+6=42	38+9=47
88.	homeless		0	9
89.	household	households	5+0=5	7+1=8
90.	imagination	imaginations	18+0=18	48+2=50
91.	impression	impressions	81+1=82	35+3=38
92.	inevitable		3	15
93.	ingredient	ingredients	4+40=44	1+3=4
94.	initially		1	2
95.	innocent	innocents	63+0=63	39+1=40
96.	interesting		73	75
97.	involvement	involvements	2+0=2	7+0=7
98.	latter		15	14
99.	laughter		149	77
100.	lonely	Lonelier, loneliest	19+0+0=19	41+0+1=42

„Dviejų žvaigždučių“ (ketvirtosios „dažnumo juostos“) žodžiai ir jų vartojimas dviejuose tekstuose:

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
1.	accountant	accountants	1+0=1	9+1=10
2.	acquit	Acquits, acquitted, acquitting	0+0+2+0=2	0
3.	acute		2	4
4.	adolescent	adolescents	2+0=2	2+3=5
5.	affection	affections	10+1=11	17+0=17
6.	aftermath		8	3
7.	aggression	aggressions	3+0=3	4+0=4
8.	align	Aligns, aligning, aligned	0	1+0+1+4=6
9.	ample	Ampler, amplest	2	3+0+0=3
10.	anonymous		0	11
11.	appliance	appliances	0	1+2=3
12.	apologize	Apologizes, apologizing, apologized	12+1+2+3=18	10+0+3+4=17
13.	asylum	asylums	3+0=3	6+0=6
14.	avenue	avenues	1+0=3	15+2=17
15.	bacon		25	11
16.	bail	Bails, bailing, bailed	0	0+0+1+0=1
17.	bait	Baits, baiting, baited	4+0+2+0=6	5+0+2+1=8
18.	banner	banners	14+5=19	8+1=9
19.	bathe	Bathes, bathing, bathed	0+0+2+5=7	10+0+24+5=39
20.	batch	batches	4+1=5	3+0=3
21.	beast	beasts	22+15=37	115+18=133
22.	beg	Begs, begging, begged	30+2+10+8=50	17+2+20+12=51
23.	bizarre		20	15
24.	blanket	Blankets, blanketed, blanketing	12+27+1+0=40	68+14+1+0=83
25.	blade	blades	13+3=16	38+10=48
26.	blink	Blinks, blinking, blinked	16+0+32+49=97	10+2+26+17=55

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekстыne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekстыne
27.	bloom	Blooms, blooming, bloomed	2+0+4+2=8	5+1+1+0=7
28.	bodily		4	8
29.	blur	Blurs, blurring, blurred	13+4+4+29=50	22+1+4+11=38
30.	blunt	Blunter, bluntest, blunts, blunting, blunted	5+0+0+0+0+0=5	8+0+0+0+0+0=8
31.	boiling		21	15
32.	brace	Braces, bracing, braced	4+1+3+9=17	8+3+5+8=24
33.	bride	brides	2+0=2	6+0=6
34.	bug	Bugs, bugging, bugged	1+3+2+2=8	9+9+0+2=20
35.	cage	cages	10+4+8=112	17+4=21
36.	café	Cafés	0	2+0=2
37.	bypass	Bypasses, bypassing, bypassed	0+0+1+2=3	1+0+0+0=1
38.	carnival	carnivals	0	4+0=4
39.	cargo	cargoes	1+0=1	5+0=5
40.	ceiling	ceilings	210+1=211	32+1=33
41.	caution	Cautions, cautioning, cautioned	17+0+0+0=17	6+1+0+3=10
42.	chapel	chapels	0	120+9=129
43.	chant	Chants, chanting, chanted	5+1+0+2=8	27+4+23+10=64
44.	challenging		3	8
45.	charitable		0	2
46.	charming		22	15
47.	chin	chins	38+2=40	54+0=54
48.	choke	Chokes, choking, choked	2+0+14+44=60	10+0+15+21=46
49.	coincidence	coincidences	9+0=9	16+1=17
50.	coffin	coffins	3+0=3	18+2=20
51.	comic	comics	3+1=4	25+0=25
52.	comeback	comebacks	1+0=1	1+0=1

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
53.	compound	Compounds, compounding, compounded	0+0+0+1=1	12+2+0+1=15
54.	constitute	Constitutes, constituting, constituted	0+3+0+1=4	5+3+0+3=11
55.	convenient		10	18
56.	cord	cords	0+6=6	10+12=22
57.	couch	Couches, couching, couched	0	19+1+0+0=20
58.	crap	Craps, crapping, crapped	1+0+0+0=1	15+0+1+0=16
59.	crook	Crooks	3+1=4	3+1=4
60.	curb	Curbs, curbing, curbed	1+0+0+0=1	14+0+1+0=15
61.	defect	Defects, defecting, defected	0	1+1+0+0=2
62.	denial	denials	2+0=2	3+0=3
63.	deport	Deports, deporting, deported	0	0+0+0+2=2
64.	determination		19	9
65.	disagree	Disagrees, disagreeing, disagreed	7+3+1+1=12	2+0+0+5=7
66.	discretion		0	8
67.	displace	Displaces, displacing, displaced	1+1+0+0=2	0+0+0+2=2
68.	dot	Dots	16+10=26	2+5=7
69.	earthquake	earthquakes	0	5+3=8
70.	endure	Endures, enduring, endured	14+2+4+8=28	22+2+4+23=51
71.	enlarge	Enlarges, enlarging, enlarged	2+0+1+2=5	4+0+0+3=7
72.	enthusiastic		9	4
73.	epic	epics	0	5+1=6
74.	essence	essences	13+0=13	5+0=5
75.	essay	essays	62+9=71	6+2=8
76.	evacuate	Evacuates, evacuating, evacuated	0+0+3+1=4	11+0+1+6=18
77.	famine	famines	0	0+1=1
78.	fatal		10	17
79.	febrile		0	1
80.	fibre	Fiber, fibers, fibres	1+3+1=4	1+2+2+0=5

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
81.	fixture	fixtures	1+0=1	1+1=2
82.	flock	Flocks, flocking, flocked	8+1+1+0=10	10+1+0+2=13
83.	fog	fogs	15+1=16	35+1=36
84.	globe	globes	0+2=2	18+2=20
85.	glitter	Glitters, glittering, glittered	4+1+88+15=108	7+0+21+5=33
86.	gore	Gores, goring, gored	0+0+0+1=1	1+0+4+3=8
87.	grove	groves	0	4+9=7
88.	guardian	guardians	10+3=13	5+0=5
89.	hail	Hails, hailing, hailed	3+0+1+3=7	19+0+0+7=26
90.	hawk	Hawks, hawking, hawked	2+0=2	10+2+3+1=16
91.	horrible		170	79
92.	horizon	horizons	13+0=13	54+0=54
93.	hunger	Hungers, hungering, hungered	9+0=9	20+0+0+0=20
94.	ignorant		5	17
95.	inadequate		3	8
96.	inability		1	12
97.	incur	Incurs, incurring, incurred	0	0
98.	indulge	Indulges, indulging, indulged	0	5+0+1+3=9
99.	insistence		5	2
100.	locate	Locates, locating, located	7+0+3+7=17	17+1+4+4+5=67

„Vienos žvaigždutės“ (penktosios „dažnumo juostos“) žodžiai ir jų vartojimas dviejuose tekstynuose:

5 priedas.

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
1.	ally	allays	0	2+1=3
2.	altar	altars	0	51+12=63
3.	appellation	appelations	0	0
4.	armament	armaments	0	1+0=1
5.	armchair	armchairs	66+16=82	9+3=12
6.	artwork	artworks	0	13+0=13
7.	astute		1	1
8.	backbone	backbones	1+0=1	4+0=4
9.	beak	beaks	48+2=50	1+2=3
10.	bead	beads	5+15=20	38+14=52
11.	beggar	beggars	0+2=2	7+2=9
12.	bemoan	Bemoans, bemoaning, bemoaned	0	0+0+1+0=1
13.	bemused		14	5
14.	borderline	borderlines	0	0
15.	bustle	Bustles, bustling, bustled	5+0+20+19=44	5+0+2+1=8
16.	carol	carols	2+5+7=14	0+1=1
17.	chisel	Chisels, chiselling, chiselled	1+0+0+0=1	5+0+0+0=5
18.	classification	classifications	0	1+0=1
19.	clumsy	Clumsier, clumsiest	4+1+0=5	11+0+0=11
20.	coil	Coils, coiling, coiled	4+6+10+7=27	13+8+8+4=33
21.	coherent		1	5
22.	colossal		2	8
23.	comprehension		11	3
24.	condolence	condolences	0	1+1=2
25.	conductive		0	0
26.	conjecture	Conjectures, conjecturing, conjectured	0	5+1+0+1=7

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
27.	coveted		0	4
28.	credentials		1	2
29.	crate	Crates, crating, crated	27+9+0+0=36	2+7+0+1=10
30.	crooked		31	10
31.	crossword	crosswords	1+0=1	0
32.	dearly		3	5
33.	deafening		24	12
34.	decency		3	5
35.	defective		0	0
36.	denigrate	Denigrates, denigrating, denigrated	0	0
37.	derivative	derivatives	0	0
38.	dice	Dices, dicing, diced	0	1+0+0+0=1
39.	dire		4	1
40.	dilate	Dilates, dilating, dilated	0+0+2+2=4	1+0+2+3=6
41.	diligent		0	3
42.	docile		2	3
43.	donkey	donkeys	1+1=2	3+0=3
44.	dour		1	3
45.	drawback	drawbacks	3+0=3	1+0=1
46.	dummy	dummies	6+2=8	9+0=9
47.	eclipse	Eclipses, eclipsing, eclipsed	1+0+0+2=3	1+0+0+3=4
48.	earthy	Earthier, earthiest	7+1+0=8	6+0+0=6
49.	eerie	Eerier, eeriest	18+0+0=18	24+0+0=24
50.	elusive		4	5
51.	eradicate	Eradicates, eradicating, eradicated	0+0+0+1=1	1+1+0+0=2
52.	exalted		0	2

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
53.	extinguish	Extinguishes, extinguishing, extinguished	1+0+5+27=33	3+3+3+6=15
54.	fallacy	fallacies	0	1+0=1
55.	fateful		1	1
56.	fatality	fatalities	0+1=1	0
57.	fearsome		2	2
58.	flair		3	3
59.	fleeing		18	12
60.	fleece	Fleeces, fleecing, fleeced	0	0
61.	forgery	forges	1+0=1	2+0=2
62.	fussy	Fussier, fussiest	6+0+0=6	5+0+0=5
63.	fusion	fusions	0	1+0=1
64.	gash	Gashes, gashing, gashed	6+2+0+0=8	2+0+0+0=2
65.	ghostly		24	18
66.	grapple	Grapples, grappling, grappled	1+0+1+2=4	2+1+0+0=3
67.	graft	Grafts, grafting, grafted	0	1+0+0+0=1
68.	handkerchief	handkerchiefs	39+2=41	33+5=38
69.	handbag	handbags	22+0=22	14+1=15
70.	heady	Headier, headiest	2+0+0=2	2+0+0=2
71.	headway		2	3
72.	hideous		2	14
73.	homesick		0	0
74.	horrendous		0	0
75.	idyllic		0	2
76.	immerse	Immerses, immersing, immersed	0+0+1+13=14	1+0+0+3=4
77.	impetuous		1	3
78.	implacable		0	2

Eil. Nr.	Pradinė forma	Kitos formos ar alternatyvi rašyba (pvz., BrE - AmE)	Pavartojimų skaičius J. K. Rowling tekstyne	Pavartojimų skaičius įvairių autorių tekstyne
79.	indulgent		1	6
80.	injure	Injures, injuring, injured	2+0+0+46=48	2+0+1+4=7
81.	ingenuity		1	2
82.	juicy	Juicier, juiciest	4+0+0=4	3+0+0=3
83.	lentil	lentils	0	2+4=6
84.	ominous		20	13
85.	listless		0	3
86.	lubricate	Lubricates, lubricating	0	1+0+0+0=1
87.	matching		15	6
88.	meager	meagre	0	3+0+3=6
89.	merciless		1	4
90.	mentor	Mentors, mentoring, mentored	0	6+0+0+0=6
91.	morbid		0	6
92.	needy	Needier, neediest	0	1+0+0=1
93.	nipple	nipples	0	2+0=2
94.	oath	oaths	2+1=3	4+1=5
95.	odour	Odor, odors, odours	2+1+0+0=3	0+23+4+4=31
96.	plaque	plaques	7+1=8	7+0=7
97.	pluck	Plucks, plucking, plucked	1+0+3+8=12	2+1+2+10=15
98.	porous		0	2
99.	revoke	Revokes, revoking, revoked	0+0+0+1=1	1+0+0+0=1
100.	rouse	Rouses, rousing, roused	5+0+3+8=16	7+1+0+8=16